

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ**

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

**НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ
НАУК
УКРАЇНИ**

**КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ**

ВІЙНА В УКРАЇНІ: ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

**Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції**

20 лютого 2026 року

Київ – Львів – Харків

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 25 лютого 2026 року № 8)

Упорядник:

У. О. Цмоць

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки : збірник тез
В42 Міжнародної науково-практичної конференції (20 лютого 2026 року) /
упор. У. О. Цмоць. Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2026. 622 с.

Вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 20 лютого
2026 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical
Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was
held on February 20, 2026, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the
reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2026

Сіромська Г. М. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА У ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	486
Слободян О. С. МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ ЯК ЧИННИК СУСПІЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI, РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ПІСЛЯКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ.....	489
Сняткова Т. В., Толканець В. О. ПСИХОСОЦІАЛЬНІ РЕСУРСИ ПРОТИДІ СТИГМАТИЗАЦІЇ ТА ВИГОРАННЮ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	491
Сняткова Т. М. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ У ФОРМУВАННІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ВЕТЕРАНІВ	493
Сорокатий М. І., Білаш О. В. ГРОМАДЯНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВИМІРИ.....	495
Сорокатий М. І., Величко Л. Д. ІНСТИТУЦІЙНІ Й ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДОЛАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТИГМАТИЗАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ПОСТТРАЖДАЛИХ ЦИВІЛЬНИХ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З КРИЗОВОЇ ДОПОМОГИ.....	497
Стефанчук Н. М. ПРО МОЖЛИВІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	499
Стецюк Н. В., Шумик О. М. ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА БЕЗПЕКУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: КОНСТИТУЦІЙНІ ВИКЛИКИ	501
Сторожук О. Ю. ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СИЛ БЕЗПЕКИ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ТА ПРАВ ЛЮДИНИ	503
Сукмановська Л. М., Пашко М. Я. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	505
Тарадуда Д. В., Климяк М. М. ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ	507
Тимчук В. Ю., Кравченко М. В. ПОНЯТТЯ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ, МІСЦЕ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ, КРИТЕРІЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ СТІЙКОСТІ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ	508
Тимчук В. Ю., Хіменес Х. Р. (НЕ)МОЖЛИВОСТІ УЧАСТІ В ІННОВАЦІЙНИХ І МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ МОДЕЛЯХ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОСТВОЄННОГО ЧАСУ: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА.....	511
Титаренко О. О. РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГУМАНІТАРНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	514
Тищенко С. С., Мельник Н. В. МАНІПУЛЯЦІЯ ПРАВОМ НА САМООБОРОНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИПРАВДАННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ (НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ).....	517
Ткачук П. В., Задерієнко С. І. РОЛЬ ВІЙСЬКОВИХ КАПЕЛАНІВ У СУЧАСНІЙ ВІЙНІ В УКРАЇНІ	519
Томащук Т. В., Попчук М. О. АНГЛІЙСЬКА МОВА У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ: МОВНІ БАР'ЄРИ У ДІЯЛЬНОСТІ ДСНС	521
Топчило А. В. ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ПЕРСОНАЛУ ДСНС УКРАЇНИ, ЯКІ ЗАзнали ПОРАНЕНЬ, У РАМКАХ СПІВПРАЦІ З МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИМИ КОМАНДАМИ У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	523

**ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА
ПЕРСОНАЛУ ДСНС УКРАЇНИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ ПОРАНЕНЬ,
У РАМКАХ СПІВПРАЦІ З МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИМИ КОМАНДАМИ
У ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

У сучасних умовах повномасштабної війни питання психосоціальної підтримки персоналу Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України), які зазнали поранень, набуває особливої актуальності. Рятувальники, котрі виконують службові обов'язки у зонах підвищеного ризику, нерідко стикаються із серйозними фізичними травмами, втратою колег та значним психоемоційним навантаженням. У результаті вони потребують не лише медичного лікування, а й комплексної системи психосоціального відновлення, що передбачає взаємодію психологів, медиків, соціальних працівників, реабілітологів та інших фахівців у межах мультидисциплінарних команд.

У зв'язку з цим система реабілітації персоналу сектору безпеки та оборони, зокрема співробітників ДСНС України, зазнала суттєвих змін, спрямованих на спрощення та прискорення процесу відновлення після поранень.

Для реалізації цього підходу при лікарнях створені мультидисциплінарні команди – нова, ефективна форма взаємодії фахівців різних профілів, що працюють спільно задля забезпечення комплексної медичної, психологічної та соціальної допомоги пораненим. Такі команди включають лікарів різних спеціальностей (травматологів, неврологів, реабілітологів, психіатрів, психологів, фізичних терапевтів, протезистів-ортезистів), а також фахівців соціальної роботи та психологічної підтримки, які залучаються за спеціальними угодами, розробленими Міністерством соціальної політики України. Їх основна мета – забезпечити безперервний цикл відновлення: від лікування до психологічної стабілізації та соціальної адаптації, без зайвих бюрократичних перешкод [1].

У структурі багатьох медичних закладів функціонує мультидисциплінарний підрозділ психологічної реабілітації, до складу якого входить щонайменше чотири фахівці – лікар-психіатр, лікар-психолог, психотерапевт та практичний психолог. Саме у співпраці з цими командами психологи ДСНС України активно беруть участь у процесі психосоціальної підтримки поранених співробітників служби, забезпечуючи індивідуальні та групові консультації, кризове втручання, підтримку родин, а також координацію дій між медичними, реабілітаційними та психологічними службами [2].

Завдяки такій взаємодії формується єдиний реабілітаційний простір, у якому поєднуються медичне лікування, психологічна підтримка, соціальна адаптація та відновлення працездатності. Це суттєво підвищує ефективність реабілітації та відновлення поранених рятувальників, сприяє їх поверненню до активного життя та зміцненню психологічної стійкості як окремих співробітників, так і колективів у цілому.

З цієї метою ДСНС України ініціювало впровадження системного механізму взаємодії між підрозділами психологічної служби та мультидисциплінарними командами, що функціонують у закладах охорони здоров'я. Відповідно до листа ДСНС України від 07.09.2023 року № 28-16930/288 «Про психосоціальну підтримку персоналу ДСНС у закладах охорони здоров'я», пропонується налагодити тісну співпрацю на територіальному рівні з метою оперативної організації роботи з пораненими співробітниками – як за індивідуальними запитами, так і в межах планових заходів психологічного супроводу [3, 4].

У межах цієї взаємодії передбачено залучення до роботи з постраждалими психологів та фахівців із вищою психологічною освітою, представників груп психологічного супроводу підрозділів цивільного захисту, а також додатково підготовлених консультантів, яких відібрано та підготовлено психологами служби. Такий підхід забезпечує комплексність і безперервність психологічної підтримки, дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожного пораненого, сприяє швидшому відновленню психоемоційної рівноваги та поверненню до професійної діяльності.

Психосоціальна підтримка у закладах охорони здоров'я спрямована на створення безпечного середовища, у якому поранений співробітник може відновити відчуття контролю, гідності та впевненості у власних силах. Кожен фахівець виконує свою функцію, проте всі дії координуються з метою досягнення єдиного результату – відновлення психологічного, фізичного та соціального функціонування рятувальника.

Важливою складовою психосоціальної підтримки є психологічна допомога, яка включає кризові інтервенції, індивідуальні та групові консультації, психоедукаційні заняття, арт-терапевтичні та тілесноорієнтовані практики. Психологи ДСНС України активно співпрацюють із медичним персоналом для виявлення симптомів посттравматичного стресового розладу (ПТСР), тривожних і депресивних станів, а також емоційного вигорання.

Методи психосоціальної підтримки, які використовують психологи ДСНС України у роботі з пораненими співробітниками в межах діяльності мультидисциплінарних команд, спрямовані на комплексне відновлення особистості – фізичне, емоційне, когнітивне та соціальне. Нижче подано основні напрями і методи, що застосовуються на практиці.

1. Психодіагностика та первинна психологічна оцінка.

Мета – визначення емоційного стану, рівня тривожності, депресії, проявів ПТСР, мотивації до відновлення та особистісних ресурсів.

Методи:

- клінічне інтерв'ю, структуровані опитувальники;
- спостереження за поведінкою у процесі лікування.

Результати обговорюються в межах команди (лікар, психолог, реабілітолог, соціальний працівник), щоб спланувати індивідуальну програму підтримки.

2. Кризове психологічне втручання.

Проводиться у перші дні після поранення, коли у людини домінують емоційні реакції – шок, страх, гнів, безпорадність.

Методи:

- техніка *grounding* («заземлення») – допомагає повернути постраждалого до відчуття реальності через концентрацію на відчуттях тіла;
- дихальні техніки (повільне діафрагмальне дихання, “4–7–8”);
- короткі стабілізуючі вправи (контраст між відчуттями, сенсорна активізація);
- елементи методики *Psychological First Aid (PFA)* – надання базової емоційної підтримки, забезпечення безпеки, залучення до соціального контакту.

3. Індивідуальне психологічне консультування.

Після стабілізації стану психологи проводять серію зустрічей, спрямованих на:

- опрацювання реакцій горя, травми, страху повторного поранення;
- формування навичок саморегуляції та стресостійкості;
- роботу з почуттям провини;
- підтримку мотивації до лікування і відновлення професійної ідентичності.

Методи: когнітивно-поведінкова терапія (КПТ), елементи EMDR (десенсибілізація рухами очей), методика ресурсного інтерв'ю, терапевтична візуалізація (образ моря, безпечного місця).

4. Групова психокорекційна робота.

У межах лікарень або реабілітаційних центрів психологи ДСНС України проводять групи емоційного відновлення та підтримки.

Мета: зменшити ізоляцію, підвищити відчуття належності, активізувати внутрішні ресурси.

Методи:

- групові дискусії та психоедукація (інформування про стрес, ПТСР, емоційні реакції);
- арттерапія, пісочна терапія, музикотерапія;
- рольові вправи та інтерактивні сценарії, спрямовані на відновлення комунікативних навичок;
- релаксаційні техніки.

5. Психологічне відновлення та розвиток ресурсів.

Цей етап спрямований на довготривалу підтримку та формування життєстійкості.

Методи:

- техніки ресурсного малювання (візуалізація власних сильних сторін);
- тренінги розвитку спостережливості, уважності та концентрації;
- вправи на усвідомленість (*mindfulness*, техніки «тут і зараз»);
- формування нових життєвих цілей та планів.

6. Міждисциплінарна координація.

Психологи ДСНС України постійно взаємодіють із членами мультидисциплінарної команди – лікарями, реабілітологами, соціальними працівниками – з метою:

- оцінки динаміки психоемоційного стану пораненого;
- запобігання вторинній травматизації;
- планування повернення до служби або цивільного життя.

7. Методи відновлення психологічної рівноваги після завершення лікування.

Після завершення лікування або у період переходу до цивільного життя застосовуються:

- техніки релаксації та саморегуляції (аутогенне тренування, дихальні вправи, медитації);
- вправи на відновлення відчуття контролю над тілом (body awareness);
- методи екотерапії (контакт із природою, робота на свіжому повітрі).

Не менш значущим компонентом є робота з родиною пораненого, оскільки саме сімейне коло відіграє ключову роль у процесі відновлення. Соціальні працівники та психологи проводять консультації з членами родини, пояснюючи особливості поведінкових і емоційних змін після травми, навчають методам підтримки, ненасильницького спілкування, стрес-менеджменту.

Методи психоедукації та роботи з родиною.

- освітні зустрічі для членів сім'ї про особливості поведінки пораненого, ознаки ПТСР, емоційні реакції;
- сімейні консультації з метою зменшення конфліктності, покращення комунікації, формування взаєморозуміння;
- тренінги емпатії та підтримки, навчання навичкам турботи без емоційного вигорання.

В межах мультидисциплінарного підходу медична реабілітація поєднується із соціальною адаптацією – підготовкою пораненого до повернення у професійне середовище або до нової соціальної ролі, де дуже важливу роль відіграє залучення психологів ДСНС України. Психосоціальна підтримка персоналу рятувальних підрозділів, який зазнав поранень, є не лише формою психологічної допомоги, а цілою системою міждисциплінарної взаємодії, спрямованою на комплексне відновлення особистості. Вона забезпечує ефективну інтеграцію фізичного лікування, психологічної реабілітації та соціального повернення до активного життя. Подальший розвиток таких підходів має базуватися на міжнародному досвіді та впровадженні науково обґрунтованих програм психосоціальної реабілітації, адаптованих до потреб українських рятувальників.

Таким чином, співпраця психологів ДСНС України із мультидисциплінарними командами у закладах охорони здоров'я є одним із ключових напрямів сучасної системи психосоціальної підтримки персоналу, який зазнав поранень. Вона не лише покращує якість реабілітаційного процесу, а й формує нову культуру психологічної допомоги, орієнтовану на людину, її потреби, гідність та максимально можливе відновлення життєвого потенціалу.

Джерела:

1. Мультидисциплінарні команди в лікарнях – запроваджує Міністерство соціальної політики у співпраці з іншими відомствами. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/mulydydystyplinarni-komandy-v-likarnyakh-zaprovadzhuje-ministerstvo-sotsialnoyi-polityky-u-spivpratsi-z-inshymy-vidomstvamy>. (дата звернення: 23.10.2025).
2. Мультидисциплінарні команди в лікарнях – запроваджує Міністерство соціальної політики у співпраці з іншими відомствами. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/mulydydystyplinarni-komandy-v-likarnyakh-zaprovadzhuje-ministerstvo-sotsialnoyi-polityky-u-spivpratsi-z-inshymy-vidomstvamy>. (дата звернення: 23.10.2025).
3. «Про створення мультидисциплінарних команд»: Доручення Міністерства внутрішніх справ України від 01.03.2023 № 29/01/22.
4. «Про психосоціальну підтримку персоналу ДСНС у закладах охорони здоров'я»: Лист ДСНС України від 07.09.2023 року № 28-16930/288.

ВІЙНА В УКРАЇНІ:
ЗРОБЛЕНІ ВИСНОВКИ
ТА НЕЗАСВОЄНІ УРОКИ

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції

20 лютого 2026 року

Упорядник:
У. О. Цмоць

Формат 60x84/8.

Умовн. друк. арк. 72,1. Зам. № 9-26.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.